అర్ధరాత్రి నుంచి కురుస్తున్న వర్షం ఆ ఉదయానికి కూడా తగ్గలేదు. రంగన్న చుట్ట వెలిగించి తాలూకాఫీసు అరుగుమీద పిచ్చేడిలా కూర్చున్నాడు.

ఎదురుగా పెద్ద మర్రిచెట్టు.

దిక్కులేని భిక్షువర్షీయసిలా రాత్రినుంచి అది అలా అకాల వర్షంలో తడుస్తూనే ఉంది.

దానివంక జాలిగా చూస్తున్నాడు రంగన్న.

"తాసిల్దారుగారు ట్రాన్స్‌ఫరయ్యారట..."

రంగన్న ప్రక్కకు తిరిగి చూశాడు.

ఎవరో లోకాభిరామాయణం మాట్లాడుకొంటూ కనిపించారు.

ఎవరో స్త్రీమాత్రం ఏమిటి? తన బ్రతుకు మారుతుంది కనకనా!

"ఎవరో ఆడావిణ్ణి వేశారట ..."

"ఆడేమిటి, మగేమిటి? తెలివితేటలుండాలి గాని ..." రంగన్న మనసులో అనుకున్నాడు.

"చాలా ఖచ్చితంగా ఉంటుందంటున్నారు. తెనాలి ప్రాంతమట!"

"పేరు ...?"

అవతలి వ్యక్తి ఏదో పేరు చెప్పాడు.

ఆ పేరు వినపడగానే రంగన్న చుట్ట పడేసి లేచి నిలబడ్డాడు.

"ఏం పేరు, బాబుగారూ?" రంగన్న ఆ పేరు మళ్ళీ వినాలని ఆత్రంగా అడిగాడు.

అదే పేరు...

రంగన్న ఆలోచనలో పడ్డాడు.

ఏవో జ్ఞాపకాలు అతణ్ణి వెంబడించాయి.

రాను రాను రంగన్నలో ఆరాటం ఎక్కువయింది.

ఆమెను చూడాలి.

రంగన్న ఇక అక్కడ ఒక్క నిముషంకూడా కూర్చోలేకపోయాడు. జేబులోకి చేయి పోనిచ్చాడు.

అర్ధరూపాయి బిళ్ళ చేతికి తగిలింది మహాప్రసాదంలా.

దాన్నోసారి సంతోషంగా పైకి ఎగురవేశాడు.

రసరాజు

మల్లె పూదండ

దూరంగా షరీఫ్ టీ కొట్టు కనిపించింది.

వర్షంలో తడుస్తూ అక్కడికి వెళ్ళిపోయాడు.

వేడి వేడి టీ గొంతులో పడ్డాక రంగన్నకి కొత్త ఉత్సాహం పుట్టుకొచ్చినట్లయింది.

ఆకాశంలోకి చూశాడు.

మబ్బులన్నీ విడిపోతున్నట్లుగా కనిపించాయి.

** *** **

"కొత్త తాసిల్దారుగారు ఈవేళే జాయినవుతున్నారట." షరీఫ్ అడిగాడు టీ త్రాగడాని కొచ్చిన రాజారావుని. రాజారావు తాలూకాఫీసులో జవాను.

"అదిగో జీపు వెళ్తోందిగా, తీసుకురావడానికి." రాజారావు జీప్ వంక చూపించాడు.

రంగన్న తన నమ్మకం ఎంతమాత్రం వమ్ముకాదనే భరోసాతో ఉన్నాడు.

పది నిముషాల కాలం గడిచింది.

జీప్ తాసిల్దారుగారి గుమ్మం దగ్గరకొచ్చి ఆగింది.

రంగన్న ఆసక్తిగా చూశాడు.

గులాబి రంగు చీర కట్టుకొని ఎవరో ఒకామె జీవులోంచి దిగుతూ కనిపించింది.

రంగన్న ఆమె ముఖం చూడాలన్న ఉద్దేశంలో లేడు.

అతని కళ్ళు సరిగ్గా ఆమెవేసే అడుగులపై పడ్డాయి.

పరిశీలనగా ఆమె నడకను గమనించాడు.

అతను ఊహించింది అక్షరాలా నిజం.

సందేహం లేదు.

ఎవరో కాదు... సాక్షాత్తూ ఆమే!

రంగన్న పొంగిపోయాడు.

"తల్లీ!" ఒక్కసారిగా గొంతెత్తి పిలుద్దామనుకున్నాడు. కాని, అదే నిముషంలో తన వేషం, తన ఉనికి గుర్తుకొచ్చేసరికి నోరు విప్పలేక మౌనంగా ఉండిపోయాడు.

ఆ ఆనందం గుండెలోనే దాచేసుకుని అక్కడి నుంచి అడుగులో అడుగు వేసుకుంటూ మర్రిచెట్టు దగ్గరకు వెళ్ళిపోయాడు.

రంగన్నకి ఆ మర్రిచెట్టే కనిపించే తల్లి.

పగలంతా తాలూకాఫీసుకొచ్చే జనం దగ్గర పైస లడుక్కొని పొట్ట పోషించుకోవడం రంగన్న వృత్తి.

రంగన్నకి ఏభై ఏళ్ళుంటాయి.

గుబురు గడ్డం- ఎర్రటి చింతనిప్పుల్లాంటి కళ్ళు.

ఆ కళ్ళు ఒకప్పుడు తెల్లగానే ఉండేవి.

మంగమ్మ దుకాణంలో 'మందు' అలవాటయ్యాక అవి అనుకోకుండా ఎర్రబడిపోయాయి.

"రంగన్నా ..." ఎవరో పిలిచినట్లయింది.

చుట్టూ చూశాడు.

ఎవరూ పిల్చినట్టుగా లేదు.

మరెక్కడిదీ గొంతు? బాగా పరిచయమున్న గొంతులాగే ఉందే!

"భ్రమ..." సరిపెట్టుకున్నాడు రంగన్న.

అప్పటికే పదకొండు గంటలయింది టైమ్.

రంగన్న డ్యూటీలోకి దిగిపోయాడు.

సాయంత్రం అయ్యేసరికి పది రూపాయ లొచ్చాయి. అతని జీవితంలో అంతగా సంపాదించిన రోజు ఇదేనేమో!

అంతే!

మంగమ్మ దుకాణం దగ్గరకెళ్ళి అతని కాళ్ళు ఆగాయి.

మర్రిచెట్టు ఆ రాత్రి పదకొండు గంటలకి గాని గుర్తుకు రాలేదు. నెమ్మదిగా కాళ్ళీడ్చుకుంటూ తాలూకాఫీసు ఆవరణలోకి అడుగు పెట్టాడు. చెట్టు చుట్టూ సిమ్మెంటుతో కట్టిన అరుగుమీద అప్పటికే రెండు కుక్కలు పడుకొని ఉన్నాయి.

ఆ జంతువులకు పక్కనే రంగన్న కూడా నడుం వాల్చాడు నీరసంగా.

** *** **

తాసిల్దారుగా ఆమె వచ్చి మూడు నెలలయింది.

ఇంతవరకు రంగన్న ఆమె ఎదుట పడలేదు.

నెల క్రితం ఆమె జీవులో ఆఫీసునుంచి వెళ్తుండగా ఉండబట్టలేక "తల్లీ!" అని పిల్చి ఆ తరువాత నాలుక కొరుక్కున్నాడు రంగన్న. ఆమెకు ఆ మాట వినపడలేదు కనుక సరిపోయింది.

అదే ఆమె వెనక్కి తిరిగి "ఎవరు నువ్వు" అంటే ఏం చెప్పి ఉండేవాడు తను?

"బ్రతికిపోయాను సుమా!" అనుకొన్నాడు రంగన్న.

అడుక్కోవడం అతనికి తప్పుకాదు.

కాని "మందు" త్రాగడమే అతని దృష్టిలో మహానీచం. అది తప్పు అని తెలిసి కూడా రంగన్న ఏ ఒక్క రోజూ మానలేక పోతున్నాడు.

ఆ విషయం అక్కడున్న ఉద్యోగుల్లో చాలా మందికి తెలుసు. అదే బలహీనత ఆమె ముందు ఎక్కడ బయట పడుతుందో అని అతనికి తగని భయం.

అందుకే ఆమె కింత వరకు తన ముఖం చూపించలేదు. కాని, ఆమె ముఖం రంగన్న ప్రతి రోజూ చూస్తూనే ఉన్నాడు. అలా చూడకపోతే అతనికి ఆ రోజంతా ఏదో దిగులుగా ఉండేది. ఏదో పోగొట్టుకొన్న వాడిలా, పిచ్చి వాడిలా వెర్రెత్తిపోయేవాడు. వచ్చిన కొత్తలో రెండు రోజుల వరకు ఆమె ఆఫీసుకే రాలేదు. ఎవరో చెప్పారు - కొత్త తాసిల్దారు గారికి జ్వరం వచ్చిందని. ఆ మాట విన్నాక రంగన్న విలవిల్లాడి పోయాడు.

"వెళ్ళి చూసొస్తేనో..." పదే పదే ఆ మాట అనుకున్నాడు.

బయల్దేరి ఆమె ఇంటి వరకు వెళ్ళాడు. మళ్ళీ అక్కడేదో ఆలోచన తట్టింది.

గుమ్మంలో ఉన్న జవాన్ని "అమ్మ గారికి ఎలా ఉంది" అని మాత్రం అడిగేసి తాలూకాఫీసు కొచ్చేశాడు రంగన్న.

తన గురించి ఏమాత్రం ఆమెకు తెలీక పోయినా - ఆమె పని గురించి, ఆమె గురించి రంగన్న వీలు దొరికి నప్పుడల్లా వాకబు చేస్తూనే ఉన్నాడు.

ఎవర్ని అడిగినా ఒకటే మాట - ఆమె దేవత అని.

అంతగా పని మెలకువలు తెలిసిన మనిషినీ, నిజాయితీ నింపుకొన్న నిప్పులాటి మనిషినీ చూడలేదని ఉద్యోగుల్లో కొంత మంది టీ త్రాగుతూ చెట్టు క్రింద అనుకొంటున్నప్పుడు రంగన్న అంతరంగంలో ఆనందకెరటాలు ఉవ్వెత్తున ఒక్కసారిగా పైకి లేచాయి.

అలా ఆమె గురించి ఎవరు మంచిగా చెప్పుకొన్నా - రంగన్న ఓ సారి గుబురు గడ్డం దువ్వుకొని పొంగిపోయే వాడు.

వ్యతిరేక వచనాలు మాత్రం వింటే - అతని పిడికిళ్ళు బిగిసిపోయేవి. "పని విషయంలో ఎలా ఉంటుంది అమ్మగారు?" ప్రజాభిప్రాయం తెలుసు కోవాలని ఓసారి అడిగాడు రంగన్న.

ఇది రెణ్ణెళ్ళ క్రితం మాట -

"అమ్మగారు నిప్పులాటి మనిషి" అని అంటాశేమో అని రంగన్న అభిప్రాయం.

కాని, అవతల నుంచి ఏం సమాధానం వచ్చిందో మరి - రంగన్న ఒళ్ళు మండి పోయింది.

ఉగ్రరూపం దాల్చాడు.

ఘర్షణ.... చుట్టూ జనం... ఆ తరువాత మెల్లగా ఆఫీసు బృందం కూడా రంగంలోకి దిగింది.

ఆ రోజు విజయం రంగన్నదే.

అక్కడున్న ప్రతి ఉద్యోగీ రంగన్నను మెచ్చుకొన్నాడు. జనంలో కొంత మంది "సరిగ్గా బుద్ధి చెప్పావోయ్।।।" అని అభినందించారు.

ఆ రోజు అమ్మగారు ఊళ్ళోలేరు.

* * *

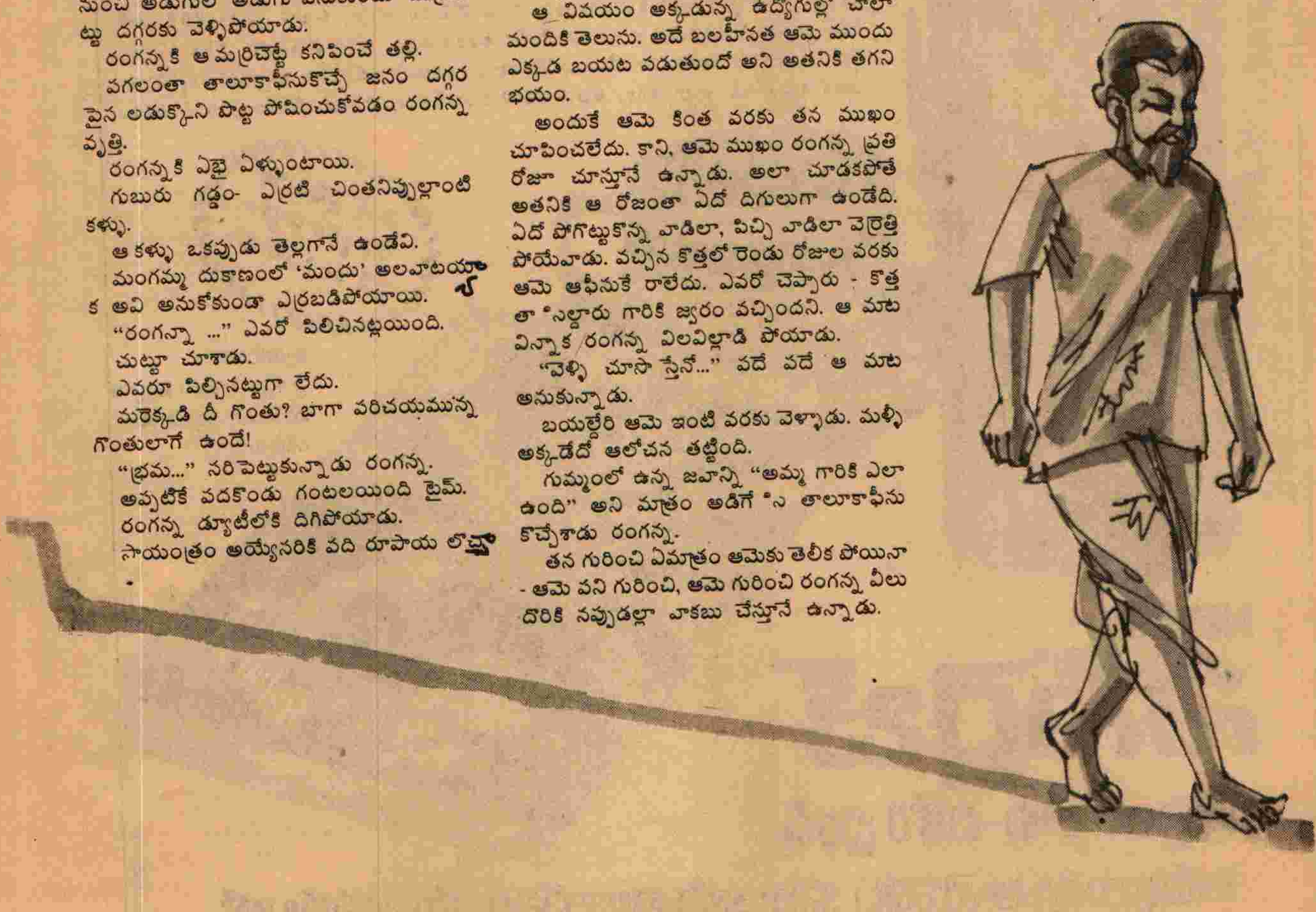

"అమ్మగారికి సన్మానం చేస్తున్నారట..." ఎవరో అనుకొంటున్న మాట రంగన్న చెవిలో పడింది.

ఆ మాట వినగానే రంగన్నకి చెవులు నిక్కపొడిచాయి. ఆ సన్మానం ఎందుకో, ఏమిటో కారణం రంగన్నకి బోధపడలేదు. "ట్రాన్స్‌ఫర్ గాని అయిందా కొంపదీసి..." మరెవరో ఆందోళన వ్యక్తం చేశారు.

రంగన్నకు గుండె ఆగినంత పనయింది - ఆ మాట వినగానే.

"కాదు - వరదల్లో ఆమె చేసిన సేవకు ప్రభుత్వం అవార్డు ప్రకటించిందట."

"అమ్మ గారికి సన్మానం ఎప్పుడు, బాబూ..." రంగన్న ఆసక్తిగా అడిగాడు.

"వచ్చే ఆదివారం అంటున్నారు..."

రంగన్న లెక్క కట్టాడు - ఆదివారం ఎప్పుడొస్తుందో అని.

ఇంకా నాలుగు రోజుల వ్యవధి కనిపించింది.

ఏదో ఒక ఉద్దేశం అతణ్ణి తట్టి లేపింది.

అంతే-

ఆ రోజు "మంగమ్మ దుకాణం" గురించి అసలు ఆలోచించనేలేదు. ఎనిమిది గంటలకే భోంచేసి చెట్టు కింద కొచ్చి నడుం వాల్చాడు.

ఎంత సేపటికీ నిద్ర రావడంలేదు.

పైకి చూశాడు.

మర్రి చెట్టు ఆకుల సందుల్లోంచి చిన్న చిన్న వెన్నెల ముద్దలు - మల్లె పువ్వుల్లా తన శరీరంపై పడుతున్నాయి.

నాలుగు రోజులు దొర్లి పోయాయి- అలా.

* * *

ఆ రోజు ఆదివారం.

ఉదయం నుంచీ హడావిడిగా ఉంది తాలూకాఫీసు. పతాకస్తంభం దగ్గిరిగా - ఎత్తయిన స్టేజీ కనిపిస్తోంది.

రకరకాల రంగుల బల్బులు - తోరణాల్లా అటూ ఇటూ అలంకరిస్తున్నారు. ఈ వైభవం అంతా రంగన్న కళ్ళలో హత్తు కొనేటప్పటికి ఆనందంతో అతని రెండు కళ్ళూ చెమర్చాయి.

సాయంత్రం అయింది.

అధికారులూ - అనధికార ప్రముఖులూ అటూ, ఇటూ హడావిడిగా తిరుగుతున్నారు.

అంతా కోలాహలంగా ఉంది.

రంగన్న మాత్రం దూరంగా మైక్‌లో చిట్టిబాబు వీణానాదనం వింటూ నిలబడ్డాడు.

అతని దృష్టి అంతా అమ్మగారి మీదే ఉంది.

ఆమెను చూడాలి.

ఈ పండగంతా ఆ తల్లిది - అలా ఊహించుకొన్న రంగన్నకి దూరంగా నేల మీద ఏదో మెరుపు తీగ నడిచి వెళ్తున్నట్టు కనిపించింది. చూస్తే ఆమే-వెంకటగిరి చీరలో మూర్తీభవించిన చదువుల తల్లిలా పెద్ద పెద్ద వాళ్ళ మధ్య నడిచి వెళ్తోంది.

రంగన్న ఆనందం పట్టలేకపోయాడు.

తనూ జనంతో కలిసి మరికాస్త ముందుకు నడిచాడు.

ఒకచోట-ఎత్తుగా ఉన్న దిబ్బ కనిపించింది. అక్కడ కూర్చున్నాడు రంగన్న.

అక్కడికి కార్యక్రమం అంతా కళ్ళకు కట్టినట్లుగా కనిపిస్తుంది.

సభ ప్రారంభమయింది.

ఆర్డీవో అధ్యక్షత వహించారు.

హర్షధ్వానాలమధ్య ఆమెకు ఘనమైన సత్కారం లభించింది.

కలెక్టరు మెమెంటో ప్రదానం చేశారు. ప్రముఖులు ప్రసంగించారు.

ఆ తరువాత ఒక్కొక్కరూ వచ్చి ఆమెను పూల దండలతో అభినందించి వెళ్ళిపోతున్నారు.

రంగన్న పైకి లేచాడు—

గుబురుగడ్డం ఓసారి దువ్వుకొన్నాడు.

జనం మధ్యలోంచి తుఫానులా ముందుకు దూసుకెళ్ళాడు.

ఎవరి అనుమతీ అతనికి అవసరం లేదిప్పుడు. సరాసరి వేదికమీదకు చేరుకొన్నాడు. అతని చేతిలో ఒత్తుగా కట్టిన మల్లెపూదండ ఉంది. ఆ దండను ఆమె చేతుల్లో పరవశించిపోతూ నిండుగా ఉంచి మైకు ముందుకొచ్చి నిలబడ్డాడు.

అతని ప్రవర్తన-అతని వేషం- అందరికీ అయోమయంగా కనిపించింది.

కార్యకర్తలు రంగన్న జుట్టు పట్టుకొని మైకుదగ్గరనుండి తప్పించటానికి ప్రయత్నం చేశారు.

"దయచేసి రెండు మాటలు చెప్పనివ్వండి..." రంగన్న దీనంగా అర్థించాడు.

ఆమె కళ్ళు ఆశ్చర్యంగా చూశాయి. రంగన్నను రోజూ చూస్తున్నవాళ్ళకి కూడా- ఈ సన్నివేశం ఎంతో విస్మయాన్ని కలిగించింది.

"చెప్పనివ్వండి రెండు మాటలు..." కలెక్టరుగారు సౌజన్యం ప్రకటించారు.

అందరి దృష్టీ రంగన్నమీదే ఉంది.

అతను అంతగా చెప్పే మాటలేమిటో వినాలన్న కుతూహలం సభలో కూడా కలిగింది.

రంగన్న గొంతు కదిలింది—

"అమ్మగారి పేరు అందరికీ తెల్సిందే... నేనెవరో అమ్మగారికి తెలీదు... అందుకే ఈ నాలుగు మాటలూ చెపుతున్నాను... గౌరీపతిగారని తెనాల్లో ఉండేవారు. ఆ రోజుల్లో ఆ మారాజుకి అయిదెకరాల పొలంవరకు ఉండేది. నాటకాలంటే ఆయనకు గొప్ప సరదా... ఎన్నో నాటకాలు ఆడేవారు. రెండు మూడు వేషాలు నాతో కూడా వేయించారు... పాపం! సంతానం ఒక్కటే ఆయనకు కొరతగా ఉండేది... 'తెలుగుతల్లి' నాటకం మొదలెట్టిన తొలిరోజుల్లో ఆయనకు ఆ లోటుకూడా తీరిపోయింది... ఒక అమ్మాయి పుట్టింది... 'తెలుగుతల్లి' అని పేరు పెట్టారు... ఆ తల్లే ఈ తాసిల్దారు తల్లి."

వేదికపై కూర్చున్న ఆమె ఒక్కసారి ఆశ్చర్యంతో శిరస్సు పైకెత్తి రంగన్నను చూసింది.

"ఆ గౌరీపతిగారింట్లో అప్పటికి నేను పనికుర్రాణ్ణి. పదిహేనేళ్ళుంటాయి నాకు. తెలుగుతల్లిని నేనే ఆడిస్తుండేవాణ్ణి. నాదగ్గిర కొచ్చినంతగా ఎవరి దగ్గిరికీ అంత ప్రేమగా వెళ్ళేదికాదు... ఈ భుజాలపై ఎన్నిసార్లు ఆదమరచి నిద్రపోయిందో, ఎన్నెన్ని కలలు కందో... ఆ రోజులన్నీ బంగారం... పుట్టినరోజుకి అందరికీ రెండేసి చాక్లెట్లు పంచిపెడితే, నాకు గుప్పెడు చాక్లెట్లు పెట్టేది. నేనంటే అంత ప్రేమ... బళ్ళో వేసినప్పుడు కూడా నేను ఎత్తుకొంటేనే గాని పలకమీద బలపం పెట్టలేదు... ఆమెను నా గుండెకాయగా చూసుకొనేవాణ్ణి..."

ఆమె ఊపిరి బిగపట్టి రంగన్న మాటల్లో ప్రతి అక్షరానికి అంకితమైపోయి వింటోంది.

"ఒకరోజు ఎవరి ముఖం చూశానో ఏమో, ఆ ఇంటిలో దొంగగా నామీద నేరం మోపారు... ఆ ఇంటికీ, నాకూ ఆ రోజుతో ఋణం తీరిపోయింది... ఆ తరువాత బయటికొచ్చి బాగానే బతికాను... ఇప్పుడుమాత్రం నేనొక బిచ్చగాణ్ణి ... అంతేకాదు, తాగుబోతును కూడా."

ఆమె దీర్ఘంగా ఒక నిట్టూర్పు విడిచింది.

"ఒకరోజు ఎవరో అనుకొంటుండగా విన్నాను, తాసిల్దారుగా ఒక అమ్మగారిని వేశారని... పేరు 'తెలుగుతల్లి' అని, ఊరు తెనాలి ప్రాంతమని వాళ్ళ మాటల్నిబట్టి తెలిసింది... ఒక్కసారిగా పాత జ్ఞాపకాలన్నీ నా మనసులో మెదిలాయి... అమ్మగారు జాయినయ్యే రోజున పరిశీలనగా చూశాను... తెలుగుతల్లే... అదే నడక... పుట్టినప్పుడే అమ్మగారి పాదం కొంచెం తేడాగా ఉండేది. నడకలో పట్టి పట్టి చూస్తేనేగాని ఆ తేడా కనిపించదు."

ఆర్డీవో గారు ఆమెవంక చూశారు మౌనంగా.

ఆమె ఆ చూపును గమనించలేదు.

రంగన్న మాటల్ని వింటూ వింటూ స్థాణువయిపోయింది.

"అమ్మతో నా కింత అనుబంధం ఉన్నా, ఆమెముందు ఇంతవరకు నేను నా ముఖం చూపించలేకపోయాను... నా చరిత్ర ఆమెకు తెలీకూడదనే ఇంతవరకు నోరున్నా మూగవాడిలా ఉండిపోయాను... నిప్పులాటి మనిషనీ, దేవతనీ విన్నాక ఆ అభిమానాన్ని నాలోనే దాచేసుకొన్నాను. నాల్గు రోజుల క్రితం ఆఫీసోళ్ళు ఆమెకు సన్మానం చేస్తున్నారని తాలూకాఫీసులో జనం అనుకొంటుంటే విన్నాను. అలా విన్నాక నా మనస్సు నన్ను కుదురుగా ఏ ఒక్క నిమిషం ఉండనిచ్చింది కాదు. ఆమెకు ఎదురుపడాలి... ఆమె కేదో నేనుకూడా చేయాలి... ఇదే నా మనసులోని కోరిక... అది తీరడానికి ఒకే ఒక మార్గం కనిపించింది... ఈ నాల్గు రోజులూ నేను సారా తాగడం మానేశాను... వచ్చిన ప్రతి పైసా నాది కాదనుకొన్నాను. కూడబెట్టిన పైసలన్నీ తీసుకెళ్ళి మాతెలుగుతల్లికి మల్లెపూదండ కొన్నాను... ఇప్పుడు నా మనస్సు కుదుటపడింది. మరింకే ఆశా లేదు... సెలవు తీసుకొంటున్నాను."

రంగన్న కళ్ళు తుడుచుకొంటూ స్టేజీ దిగిపోయాడు—వచ్చినంత వేగంగా.

స్థాణువులా కూర్చున్న తెలుగుతల్లి కాస్సేపటికి తేరుకొని పైకి లేచి- "అతణ్ణి కూర్చోపెట్టండి" అంది జనాన్ని ఉద్దేశిస్తూ.

కాని, రంగన్న అప్పటికే జనంలో కలిసిపోయాడు.

ఆమె కళ్ళు ఎదురుగా ఉన్న పూలదండ మీద పడ్డాయి.

ఎర్రగులాబీలు ఒక ప్రక్క నుంచి చూస్తున్నాయి.

చచ్చేమంతులు మరో ప్రక్కనుంచి పొంచి వీక్షిస్తున్నాయి.

వాటన్నిటికీ పైన రంగన్న వేసిన "మల్లెపూదండ" మాత్రం నిర్మలంగా నవ్వుతూ కనిపించింది. *